

Javítókulcsok

SZÖVEGÉRTÉS

Elbeszélő típusú szövegek

1. feladatsor

1. csodasíp; mesebeli kutyák, akik bárhol ott teremnek; király
2. Azért, mert a szülei meghaltak, nem maradt senki, aki gondoskodik róluk, és nem volt mit enniük.
3. Pl. Az állatok eladásából csak egyszeri összeg származott volna, így viszont a kutyák örökké velük maradnak, és kisérik őket minden bajból.
4. a fiú, a leány, a mészáros és az állatok
5. árvaságra jutottak, csere a mészárossal, veszekedés a testvérrel, jólét a kutyák által, a király rájön a lopásra
6. „...ott a fekete kutya befutott a konyhába, és egy egész sültet hozott ki, a fehér felszaladt az éléskamrába, és hozott egy egész kenyeret, a foltos pedig leugrott a pincébe, és elemelt egy üveg bort.”
7. A király bosszúja, Megegyezés a királlyal

2. feladatsor

1. féltékenység, irigység, hatalomvágy
2. Az volt a célja, hogy ő legyen a király, az uralkodó.
3. Proca király Amulius atyja volt.
4. Soha nem lépnek házasságra, tisztaságuk mindennél fontosabb.
5. b), d), c), a)
6. Azzal, hogy ő jogosan, az öröklés rendje szerint lett uralkodó: az apa halála után a legidősebb fiú kerül a trónra.
7. Pl. Nem, mert kapzsi és erőszakos.
8. Pl. Jó: eléri, amit akar, erős; rossz: hatalmaskodó, irigy, kapzsi.

3. feladatsor

1. Azért, mert a környéket elrondították a kitett plakátokkal.
2. Pl. Nem volt ideje rá.
3. Pl. Vidámságért lehet oda elmenni, vagy kendermagot lehet vásárolni.
4. Nem ott van a helye a plakátnak, hanem a hirdetőtáblán.
5. Azért, mert jó reggelt kíván mindenkinek, aki olvassa.
6. morogtam
7. Pl. A főszereplő elmegy a Kikerics sétányra, és megnézi, hogy mit is hirdet a plakát. Amit ott talál, az igazán meglepi.

4. feladatsor

1. Körzeti Varázslóhivatal
2. Dongó varázsló, ezért ha hívják, megy és segít.
3. Hátizsákot varrt magának, tovább képezte magát, leveleket írogatott volt osztálytársainak.
4. Pl. Látott már varázslót, vagy számított Dongóra.
5. Egy mókásra sikerült meghajlás, üdvözlés megmosolyogtatja a kisfiút.
6. Hátha szüksége van a kisfiúnak rá, vagy azért, hogy a saját unalmát elűzze.
7. körülbelül hétéves lehetett, hétévesnek nézett ki
8. Olyan szerkezetű és tartalmú hasonlat, akárcsak az *Él, mint hal a vízben*, tehát a saját közegében boldogan, gondtalanul él.

5. feladatsor

1. Nagyon jó vadász volt, ez volt a szenvedélye.
2. Külön sátorba költözhetnek.
3. Ezelőtt sok ezer évvel.
4. földet, erdőt, lovat, ökröt és mindenféle jószágot
5. c)
6. „– Édes gyermekeim, én már öreg ember vagyok, nem vihetlek mindig vadászatra, amikor nektek tetszenék, lakjatok ezentúl külön sátorban. Adok annyi földet, annyi erdőt, annyi lovat, ökröt s mindenféle jószágot, hogy élhettek gond nélkül, s ha majd behunyom a szememet, tiétek lesz az ország: osszátok meg a földjét, gondját egymás közt becsületesen.”
7. amikor majd felnőnek
8. Az ő fiai voltak Hunor és Magyar, akiktől állítólag a hunok és a magyarok származnak.

6. feladatsor

1. Uriás özvegye, Bethsabé volt az özanyja.
2. Pl. Nem valószínű, hogy igazak, valószínűtlen ilyen összefüggéseket találni a régmúltban.
3. Uriás, Bethsabé, Dávid király, Góliát, Noé
4. Bethsabé, özanya, Uriásné úrasszony, Uriásné asszony, Őgrófnősége
5. A következő kérdésen vitakoztak össze: „Hol építette Noé a bárkáját, és hol állt meg vele az özönvíz után?”
6. Azért, mert azzal terítette le Góliátot, nagyon régről származik.
7. a) az volt a véleménye, gondolkodott, azt gondolta
b) száguldott

7. feladatsor

1. 1941-ben
2. Fuxi – matematika, algebra; Boda – történelem
3. Horváth Katalin
4. Azért, mert nem pletykálgodik, nem mond el mindent magáról.
5. Azért, mert Kati és Laci mindketten okosak, és a tudomány, a komoly dolgok érdeklik őket.
6. Egyest kapott a főszereplő.
7. Szeretné kijavítani a rossz jegyet.
8. Pl. Nem csinálta meg a leckéjét, beszélgetett az órán, nem tudta a választ valamire.

8. feladatsor

1. Egy felnőtt ellop valamennyi pénzt a főszereplő kisfiútól, és ő a nyomába ered, hogy visszaszerezze valahogy.
2. A felnőtt vett el pénzt Emiltől.
3. Azért, hogy visszaszerezze a pénzt, és megmondhassa a felnőttnek, milyen helytelenül cselekedett.
4. Berlin vasútállomásán
5. Talán már korábban is utazott egyedül, vagy nem kellett hosszú utat megtennie.
6. Talán először, mert rácsodálkozik a nagy nyüzsgésre. Az is lehet, hogy csak az olvasók számára mutatja meg, milyen ez a város.
7. „Mennyi autó! (...) Minden sarkon újságárusbódék s gyönyörű kirakatok utcahosszat, virágokkal, gyümölcszel, könyvekkel, aranyórákkal, mindenféle ruhaneművel és selyemingekkel. S milyen magasak voltak a házak!”
8. a) kinézett
b) közelebb furakodott, közelebb nyomult

9. feladatsor

1. Azért, mert nem elég erős, hideg és félelmetes.
2. erős és nagyképű
3. Meg akarja mutatni a Déli Szélnek, hogyan kell fújni, és mindig szidja a többieket.
4. Azt bizonyítja, hogy mindenki csak a saját helyén, a saját „munkakörében” tudja jól végezni a dolgát.
5. Nem, mert mindegyiküknek megvan a maga feladata és helye. Más helyen mindegyik másként viselkedik, nem a saját tulajdonságai szerint.
6. a) fújással
b) zajjal
7. Déli: „...vörös sivataghomokkal árasztom el Európát? Amikor kiszárítom a folyókat, a földeket, amikor egyetlen forró fuvintással elfonnyasztom a leveleket?”; Északi: „...egy igazi szél süvölt, örvénylik, zúzmarát hoz, dérral és jéggel ver, fákat csavar ki, özvénvizet áraszt, tetőket tép le, kazlakkal labdázik, zúg-búg, vicsorog, megfagyaszt!”
8. Azért, mert nem tudta a tőle megszokott lágy fuvallatot hozni, így fagyot hozott, és az emberek nem tudták, hogy más a szél. Ők csak azt érezték, hogy a hatás ugyanaz.

10. feladatsor

1. a fehér bajor szőlő
2. Egy szőlőkarót hajított közéjük.
3. fehér bajor, fekete kadarka, piros szagos, tömött szemű gránát, aranyos bakator
4. „...átlépett már a juhász az árnyéka felett...”
5. karéj, egy szelet kenyér
6. Melyik tájegységben játszódik a történet? Mi mindent csináltak azzal a sok szőlővel?
7. Galamboson
8. mezítláb: „...csizmában ki nem futotta volna három óra: akkora homokot kellett odáig gázolni.”

Magyarázó típusú szövegek

1. feladatsor

1. Kb. 400 évvel ezelőtt élt, olasz volt.
2. a) igen
b) nem
c) a Holdét (szabad szemmel)
3. Sima felületű, tökéletes gömbnek hitték.
4. Kör alakú mélyedések egy bolygó felületén.
5. Már tízszeres nagyítású távcsővel is meg lehet figyelni.
6. igen
7. televénusz
8. a Vénusz

2. feladatsor

1. 1 darab papírtálca, színes virágszirmok papírból, ragasztó, dekupázs ragasztó, szalvéta, ecset
2. díszes tálca, falikép, tároló, alátét
3. egy különleges ragasztófajta
4. egyik tálcát kettévágni, befesteni, összeragasztani, állatfej, majd végtagok felragasztása, esetleg akasztó felragasztása
5. mindhármat
6. A papírtálcát, mert azt csak ki kell díszíteni.
7. Azért, mert egyedi, senkinek nincs ilyen, sokkal értékesebb az, amit mi magunk készítettünk el.
8. 5 darab papírtálcára

3. feladatsor

1. Pl. Azért olvasunk, mert a világ dolgait képtelenség saját tapasztalatból megismerni, ehhez segítenek hozzá a könyvek. Azért olvassunk, hogy minél több ismeretre tehesünk szert.
2. „...a tapasztalatszerzés, illetve mások tapasztalatainak a megismerése szóban vagy írásban: a beszélgetés, az írott beszéd, vagyis valamilyen szöveg olvasása vagy a más forrásból való informálódás által.”
3. a képzelet által
4. Aki olvas, az kérdez, a könyvek pedig válaszolnak.
5. Az, ami mi olvasunk ki a szavakból, a szavak mögül.
6. a kíváncsiság, az örökös érdeklődés
7. A könyv által az egész emberiség kultúrája velünk van.

4. feladatsor

1. apró magvakat
2. mamagáj
3. A *papagáj* szóban benne foglaltatik a *papa* szó, ennek mintájára alkotta a szerző a *mamagájt*.
4. Igen, de nem garantált a siker.
5. kék, zöld, sárga, fehér vagy lila
6. Elég nagyoknak kell lennie, nem szabad a földre és a szoba közepére tenni, rácsai legyenek vízszintesek.
7. Ausztráliából
8. Pl. Tudnék vele eleget foglalkozni, van már tapasztalatom, mert volt már háziállatom, szeretem a madarakat.

5. feladatsor

1. 12 hét
2. Lunch time
3. az osztályteremben
4. egy farmon
5. kosárlabda, foci
6. c)
7. kenguru, koala
8. Pl. Igen, mert szeretem, ha sok szünet van, és szerintem sokkal jobb, ha gyakrabban van szünet, mint ha hosszú ideig tart.

6. feladatsor

1. Csak akkor illik előzetes bejelentés nélkül érkezni, ha közeli viszonyban vagyunk a családdal.
2. Nem az a lényeg, hogy mit viselünk, nem szabad túlságosan nagy figyelmet fordítani az öltözködésre.
3. Nem illik méltatlankodni, és fogadni kell a bocsánatkérést.
4. Utána sietek, és ha utolértem, akkor szólítom meg.
5. Arccal a már ülők felé megyek a helyemre, és elnézést kérek.
6. Udvariasan figyelmeztetném, ha nem hagyja abba egy idő után.
7. Udvariasan, halkán, hogy ne sértsem meg, és mások se hallják lehetőleg.
8. Pl. Érvekkel győzzük meg egymást. Igen, így illik vitatkozni, nem hangoskodással.

7. feladatsor

1. novemberben
2. Többféle fa alkotja az erdőt.
3. Tölgyek és gyertyánok: felül a tölgyfák, alatta a gyertyánok helyezkednek el.
4. Azért, mert a gyertyánon kevés napfény szűrődik át.
5. A gyertyános tölgyesek avarjában.
6. Ligetekkel lazított kocsányos tölgyek erdői.
7. A középhegységekben és a Dunántúli-dombságon.
8. a kocsánytalan tölgy, a csertölgy és a molyhos tölgy

8. feladatsor

1. Ha Medárd napján esik, akkor negyven napig esik; rossz szőlőtermésre lehet számítani, de jó szénára; ezen a napon mindig vízbe fullad valaki.
2. Megfigyelések, az ismeretlen dolgoktól való félelem és a kettő keveredése.
3. Egy sajátos, négy lábú eszköz, melyre a ravatalon a koporsót teszik.
4. Azért, mert ő az angyali seregek fővezére.
5. A gyerekek házról házra járnak, és kis színdarabot adnak elő. Ez a balázsjárás.
6. Pl. Amerikában a Halloween, de karácsonykor is adnak elő a gyerekek színdarabot.
7. Az igyekvő, de nem megfontolt emberre, aki kapkodva, hebrencs módjára végzi a munkáját.
8. a) képzelt jelenség, a nap és a szárazság hozza létre a nagy száraz sivatagos területeken
b) hirtelen fel-, majd ellobbanó lelkesedés

9. feladatsor

1. Pl. Nem, mert az nem a saját példányom, és a jegyzeteim megzavarhatnak másokat.
2. Érdekes gondolatokat szeretne feljegyezni, adatokat kiírni.
3. A könyvbe tett, jegyzetelésre alkalmas papír.
4. kutyafülre vagy az olvasónaplóba
5. olvasás ideje, szerző, cím, kiadás éve, rövid tartalom, jegyzetek
6. A még nem olvasott könyvek jegyzéke.
7. pl. szereplők bemutatása, helyszínek leírása
8. Pl. Akkor, amikor nem emlékszem pontosan egy idézetre; amikor adatokat keresek egy könyvről, vagy egy szereplőt, hogy melyik könyvben is szerepelt.

10. feladatsor

1. Schindleria brevipinguis, tömzsi csecsemőhal
2. Azért, mert nagyon kicsi és erős, kövérkés lehet.
3. Szintén egy halfaj, a törpe goby
4. kb. 8,4 mm-esek
5. Az, hogy az élőhelye, a Nagy-korallzátony 2050-re megsemmisül.
6. Jobban oda kell figyelni a környezetvédelemre.
7. kb. 2 hónap
8. H. J. Walker

Dokumentum típusú szövegek

1. feladatsor

1. Azért, mert különleges növény, vagy kevés van belőle.
2. Esetleg annyira mérgezőek lehetnek egyes növények, hogy három kéz nő a fejünkön, ha a szervezetünkbe jut belőle.
3. roszullét, hányás, viszketés, tüszögés
4. 85 000 Ft-ot
5. Együtt kell maradni, árokba vagy más védett helyre bújni, fejet védeni.
6. Azért, mert a leszakadó ágak megsérthetnek minket.
7. Akár másodpercenként 100 méteres sebességgel is (360 km/h)
8. 1972-ben
9. ivásra, főzésre, tisztálkodásra

2. feladatsor

1. elsősorban szülőknek
2. 12
3. *A Példák és ötletek* rovat
4. Aki nem idomított módon gondolkodik, hanem önálló véleménye és gondolkodása van.
5. Vannak, akik szerint korán érdemes elkezdni, mások szerint minél később.
6. Pl. Szerintem minél hamarabb, mert később annál könnyebben tanulja meg a nyelveket egy gyerek.
7. Pl. Szerintem hasznos, ha tudunk bánni a pénzzel, mert bármilyen helyzetben jól jöhet. Minél korábban ismerkedünk ezekkel a fogalmakkal, később annál biztosabbak lesznek az alapok.
8. Aki minden felesleges dologra elkölti a pénzét, pl. egy nap alatt az egész havi zsebpénzt.

3. feladatsor

1. hétféle programot kínálnak
2. Pl. Nekem a villámvetélkedő, mert nagyon szeretek versenyezni és nyerni.
3. A természet közelebről; A szakállas baglyok földjén – ízelítő a tundra és a tajga élővilágából; Baranyai tájakon – a Mecsek, a Villányi-hegység és a Dráva menti tájak élővilágáról; Védett növények a hazai gyepekben, réteken; Legelők – a hazai és közeli tájak füves területeinek állat- és növényvilága; Nemzeti parkjaink – virtuális kiállítás
4. El kell mondania, milyen programokon vennénk részt, hányan leszünk, és az ő telefonszámát is meg kell adnia.
5. 3640 Ft-ot (130 Ft x 28)
6. Nem, mert csak keddtől szombatig van nyitva a program.
7. a Janus Pannonius Múzeum, Baranya Megyei Múzeumok Igazgatósága

4. feladatsor

1. lovaglás, balatoni lubickolás, barangolás a Keszthelyi-hegység vadregényes erdeiben, biciklis és lovas kocsis kirándulás, kézműves foglalkozások, vetélkedők, közös főzés, tábortűz, táncmulatság, csillagles
2. Igen, mert az indulás előtt 1 hónappal lehet bejelentkezni.
3. Első nap, mindig vasárnap, 14 és 16 óra között.
4. Legfeljebb 15-öt, ha egy turnusban veszek részt.
5. vetélkedők, közös főzés, tábortűz, táncmulatság, csillagles
6. Pl. A kispárnámat, mert nélküle nem tudok elaludni, és egy könyvet, mert a pihenőidőben leginkább olvasni szeretek.
7. pedagógusok és lovasoktatók
8. Pl. Nagyon szeretem a lovakat, és szeretek ilyen helyeken új barátságokat kötni. Nyáron jó, ha sok ilyen program van, mert ki kell használni az időt.

5. feladatsor

1. A szerkesztők szubjektív, saját véleményük alapján válogatták össze.
2. Egy harminctonnás kamiont tolt el 30,5 méterrel arrébb.
3. New Yorkban
4. Pl. Szerintem a pogózás, mert abban nem találok semmilyen különös dolgot, nem értem, miért kell ahhoz különös képesség.
5. 90-et (15 + 75 db)
6. 30 tonna
7. amerikai
8. Pl. Alvásban, szerintem én tudok a legtöbbet aludni egyfolytában.

6. feladatsor

1. Olyan előadások vannak műsoron, melyekben lovak is szerepelnek, a helyszín egy lovarda.
2. Pintér Tibor, a tulajdonos, a lovak, a Sziget Színház művészei, a Nemzeti Lovas Őrség
3. a Sziget Színház
4. Három évtizednyi lótenyésztő és lovas versenyzői tapasztalattal, szobrászművész és számtalan lovas film rendezője.
5. Ló Show; Marica grófnő; István, a király; Operett-Musical Gála; Cirkusz hercegnő; Pintér Tibor és barátai; Mikulás – Karácsonyi lovas előadás
6. 19 órakor kezdődik, az *István, a király* játsszák
7. Komárom, Lovarda
8. A Nemzeti Lovas Őrség tagjai

7. feladatsor

1. Azt vizsgálták, hogy ha valaki megpillant egy kis fényt a szeme sarkából, az eltereli-e a figyelmét.
2. A nyolcéveseknek kb. minden második alkalommal sikerült megőrizni a figyelmüket, míg a nagyobbaknak szinte minden alkalommal.
3. az agykéreg homloklebenye
4. A tinédzsernek több agyi aktivitásra van szüksége a kísérlethez, míg a felnőttek kevesebbre.
5. Lassan már kialakul bennük a felnőttekre jellemző megfontoltság, de időnként előtör a gyerek-énjük is.
6. Túl sok veszélyes cselekedet végrehajtása mérlegelés nélkül.
7. Pl. Szerintem egy kicsit bonyolult, mert túl sok a szakszó benne, amelyeket nem értek.
8. Felnőtteknek, akiket érdekel a pszichológia.

8. feladatsor

1. Vagy az, hogy nagyon jó a lemez, vagy az, hogy jól reklámozták.
2. Attól, hogy hiteles: nem művi, hanem önmagát adja.
3. Két koncertfelvételt, egyet DVD-n, a másikat CD-n.
4. hétmilliót
5. Gitárral előadott zenét játszik.
6. „Nem tudom.”, „És felnéznek Bluntra, mert kiáll és vállal.”, „Nem tudom, mi lesz belőle. Nem tudom, mennyire darálja be a zeneipar meg a hírnév.”
7. Kb. 24-25
8. a) minden feleslegtől mentes
b) teljes

9. feladatsor

1. A sárkányok (reptethető sárkányok) keletkezéséről szóló történelmi adatokra.
2. az i. e. 4. században
3. papírból, selyemből, pálmalevélből
4. megfelelő szél (se szélcsend, se viharos szél), jól felépített sárkány
5. Ha a zsinórt hosszabbra engedjük.
6. a kétzsinóros és az összeépített változatok
7. Pákozdón, a XIX. Nemzetközi Sárkányeresztő Találkozón
8. Pl. Azért, mert nagy örömet okoz, ha a sárkányt viszi a szél, jól is mutat, és jó mulatság futni utána.

10. feladatsor

1. mindhárom napon 11 órától
2. A botanikus kertek szerepe a növényvilág sokféleségének megőrzésében; Virágképek a XVIII–XIX. század könyveiből
3. özönnövények
4. növényfelismerési verseny és kvízzjáték
5. ELTE Fűvészkert, Mi Micsoda Klub, Nemzeti Múzeum, Szépművészeti Múzeum, Országos Madártani Intézet
6. Dinók lábnyomához hasonló formákat lehet önteni gipszből.
7. galambröptetés, bagolybemutató
8. Pl. Képzeld, egy nagyon érdekes programról hallottam a suliban, szerintem neked is el kellene jönnöd! Lehet pajzsot készíteni, dinólábnyomot önteni, és lesz még galambröptetés. Tudom, hogy mindig érdekelt téged, hogyan találnak vissza a postagalambok a helyükre, most talán megkérdezheted.

SZÖVEGALKOTÁS

A szöveg megírásának folyamata

Amikor hozzákezdünk egy szöveg megírásához, sok fontos tényezőt kell átgondolni.

Az első lépés **a cím értelmezése**. Miről is akarunk írni? Ehhez milyen stílus illene? Hogyan lehet a legjobban kifejezni a címben leírt tartalmat?

Ha ezeket a kérdéseket átgondoltuk, jöhet **a szövegtípus, a műfaj sajátosságainak tisztázása**. Milyen szövegről is van szó? Ehhez a műfajhoz milyen stílus illik? Mik a műfaj fontos szabályai? Hogyan tehetnénk ennek legjobban eleget?

Ezután következik az **anyag- és gondolatgyűjtés**. Mik jutnak eszünkbe a témáról? Ha utána kell néznünk, hol tudjuk ezt megtenni? Ez a legizgalmasabb fázisa az előkészületeknek, hiszen itt dől el tulajdonképpen a szöveg egészének a tartalma. Ha szükséges, érdemes **ötletbörzét** tartani: egy papírra mindent leírni, ami csak felmerül bennünk a témával kapcsolatban. A következő lépések során aztán lehet szelektálni ezek közül.

A **vázlat elkészítése** következik: milyen csoportokba tudjuk rendezni a gondolatainkat? Ezek hogyan viszonyulnak majd egymáshoz?

Fontos figyelni arra is, hogy a bekezdések és a szöveg egészének gondolatai, az elrendezés kapcsolódjanak egymáshoz. Azt is tisztázni kell, hogy honnan és hová szeretnénk eljutni. A vázlatkészítés során érdemes egy úgynevezett **tételmondatot** írni: az írás magva lesz ez. A tételmondat nem azonos a címmel, hosszabbnak, kifejtettebbnek kell lennie. A befejezésben ezt a tételmondatot kell majd megvizsgálni: vajon sikerült kifejteni a témához vágó gondolatokat? Sikerült az állítást bizonyítani vagy éppen megcáfolni? Esetlegesen egy **piszkozatot** is lehet készíteni, már kerek, kifejtett mondatokkal, majd következhet magának **a szövegnek a megírása**. Minden feladat megoldásának fontos része az **ellenőrzés**, ez alól nem kivétel a fogalmazás sem: nézzük át, sikerült-e minden gondolatot leírni, megfelel-e a szöveg a formai és tartalmi kívánalmaknak.

Általános formai kritériumok

A tartalom legyen a címnek megfelelő. A szöveg akkor értékelhető, ha érdekes, egyéni, nem sablonos gondolatokat tartalmaz. Hiszen éppen az a feladat, hogy a bennünk rejlő gondolatokat megmutassuk, ne pedig más tollával vagy üres frázisokkal ékeskedjünk! A szöveg terjedelme – ahol másként nem jelöltük – legalább nyolc-tíz mondat legyen. A szöveg részei kapcsolódjanak egymáshoz.

A megfelelő nyelvi megformálás, értelmes, kerek, egész mondatok szintén fontos pontja egy szöveg értékelhetőségének. Ugyanígy a jó, témához és műfajhoz illő szóhasználat, a kifogástalan nyelvhelyesség. Törekedjünk a helyesírási hibák elkerülésére! Az íráskép rendezett legyen! Ez vonatkozik a számítógéppel készített dolgozatokra is!